

СВІДЧЕННЯ ЧЕРЕЗ РОКИ

Якщо вам доведеться побувати у селі Серники, що на Рівненщині, то не змарнуйте нагоди схилити голову у тузі, попросивши прощення у тих, хто в далекі роки Другої світової війни був зично знищений лише тому, що належав до іншої нації. Останки біля 700 розстріляних євреїв знайшли свій останній прихисток під небом поліського села, яке в роки війни було «містечком», де вони ходили до школи, вибудовували свій маленький бізнес, товаришували, кохали, мріяли...

У моїй родині переповідають спогади дідуся Дмитра Полюховича про те моторошне « дихання»: «Земля, якою засипали убитих, піднімалася і опускалася, чувся стогін... Не всі відразу ж померли. Поблизу валялися дитячі черевички, що справляло гнітюче враження. Серед знищених були наші знайомі, однокласники... Були і ті, кого переховували серницькі родини».

На обійсті мого прадідуся Андрія Гриня (офіційне прізвище Полюхович) переховувався молодий єврей (на жаль, ім'я стерчас), його підтримувала сім'я, вдаючи, що просто випадково залишили продукт, речі. Такі правила прийняли обидві сторони: менше ризику. Коли молодий чоловік дізнався про те, що певного дня і в певній порі центральною вулицею містечка вестимуть «до ями»

◆ ПАМ'ЯТЬ

тих, хто перебував у гетто, то, не дивлячись на вмовляння свого рятівника, поспішив у центр Серник, пообіцявши бути обережним, обов'язково повернутися живим, адже він «городами, городами, а картопля висока, заховається...»

Він не повернувся. Серед протяжної колони приречених помітив свою любу дружину з немовлям на руках, випростався, підійшов до них, узяв дитинку на руки, поцілував у щоку кохану і пішов поряд, підтримуючи...

Я погоджуюсь з думкою визначного мислителя сучасності Поля Рікера, що прощення є типово християнським впокоренням. Єврей може і не простити німців, які вбили його рідних, бо є деякі речі, яких не можна вибачити, але є інша умова – мати досвід вибачення, коли вибачають тебе самого, треба бути тим, хто просить вибачення, а не тим, хто каже: «Я вибачаю». Усвідомлювати, що прощення – то сама основа буття. У моїй родині історію про вибір смерті молодим євреєм передають з уст в уста як молитву, як розповідь про велику Любов і про вірність. А ще – як прохання вибачити. Коли я зі своїми батьками стою біля місця спочинку убієнних тоталітарним режимом, схиливши голову у глибокій скорботі, ловлю себе на думці: «Земля дихає...». Мій розум, моє серце промовляє: «Простіть...»

Анастасія Кравець